

Societatea pe acțiuni. Rolul acestora în gestiunea afacerilor

Necesitatea realizării marilor afaceri a dus la apariția conceptului de societate pe acțiuni, concepută astfel încât să acumuleze contribuțiile banesti modeste pentru formarea unor capitaluri mari, necesare unor investiții de anvergură.

Societatea pe acțiuni este una din formele de societate comercială cu o largă reglementare și implementare pe plan internațional. Aceasta este o societate de capitaluri, asociații răspund pentru pierderile societății doar în limita acțiunilor deținute. Astfel spus, asociații nu pot pierde mai mult decât au investit.

Societatea pe acțiuni apare ca fiind forma cea mai evoluată a societății comerciale, caracterizată, în principal prin aporturile asociaților la formarea capitalului social. În cadrul acestei forme, calitatea asociaților contează mai puțin decât aporturile lor, motiv pentru care acest tip societății mai poartă denumirea de societate anonimă. Aceste aporturi prezintă interes și pentru terți deoarece răspunderea asociaților se limitează numai la contribuția lor la formarea capitalului social.

Din definiție rezultă următoarele trăsături specifice ale societăților pe acțiuni :

- societatea pe acțiuni este persoana juridică;
- societatea pe acțiuni este întotdeauna comercială, precum este și obiectul său;
- capitalul social este divizat în acțiuni, care sunt titluri negociabile și transmisibile;
- răspunderea asociaților pentru obligațiile sociale este limitată, ei răspunzând numai până la concurența capitalului social subscris.

Personalitatea juridică îi conferă societății pe acțiuni calitatea de a fi titulară de drepturi și obligații. Ea are o voință proprie care exprimă voințele individuale ale asociaților, precum și o capacitate care îi permite să dobândească drepturi și să-și asume obligații.

Capacitatea juridică a societății pe acțiuni cuprinde capacitatea de folosință și capacitatea de exercițiu: *Capacitatea de folosință*, aptitudinea societății de a fi titulară de drepturi și obligații,

se dobandeste din ziua in care s-a efectuat inregistrarea de stat a acesteia si inceteaza la data radierii ei din registrul de stat. Codul civil al R.M., art. 60, alin.(2) prevede ca persoana juridica cu scop lucrativ poate desfasura orice activitate neinterzisa de lege, chiar daca nu este prevazuta in actul de constituire; *Capacitatea de exercitiu* este aptitudinea societatii pe actiuni de a-si exercita drepturile si a-si asuma obligatiile, savarsind acte juridice. La fel ca si capacitatea de folosinta, se dobandeste la data inregistrarii de stat a societatii. Societatea pe actiuni isi exercita drepturile si isi indeplineste obligatiile prin intermediul organelor sale.

Tipurile societatilor pe actiuni:

Societatea deschisa este in drept sa plaseze public si sa vanda public actiunile sale si alte valori mobiliare unui cerc nelimitat de persoane. *Societatea inchisa* nu este in drept sa plaseze public actiunile sale si alte valori mobiliare sau sa le propuna, in alt mod, unui cerc nelimitat de persoane pentru achizitionare.

Principalele diferente dintre societatile pe actiuni de tip deschis si cele de tip inchis sunt:

- societatea de tip inchis, spre deosebire de cea de tip deschis, nu are dreptul sa plaseze public actiunile sale sau alte valori mobiliare sau sa le propuna, in alt mod, unui cerc nelimitat de persoane pentru achizitionare ;
- numarul actionarilor societății închise, împreună cu actionarii reprezentați prin deținătorii nominali de acțiuni, nu poate fi mai mare de 50, pe când numarul actionarilor societății deschise nu este limitat; la fel și numarul fondatorilor societății deschise nu este limitat, pe când cel al societății închise nu poate depăși 50 de fondatori ;
- capitalul social al unei societăți deschise nu poate fi mai mic de 20 mii lei, iar al societății închise de 10 mii lei ;
- actul constitutiv al societății de tip închis trebuie să conțină o clauză care să stipuleze modul de înstrăinare a acțiunilor.

Constituirea societatii pe actiuni:

Se realizeaza prin vointa asociatilor materializata in actul constitutiv. Capitalul social se constituie in doua modalitati: prin aporturile asociatilor (constituirea obisnuita) sau prin subscriptie publica.

Actele constitutive sunt contractul de societate si statutul. Ele se pot incheia separat sau intr-un singur act.

a) **contractul de societate** se face in forma autentica; asociatii poarta denumirea de actionari; ei pot fi persoane fizice sau juridice si numarul lor nu poate fi mai mic de doi.

-firma societatii se compune dintr-o denumire fantezista si mentiunea “societate pe actiuni” (sau mentiunea S.A.)

-potrivit Legii nr. 31/1990 art. 10, „Capitalul social al societatii pe actiuni sau al societatii in comandita pe actiuni nu poate fi mai mic de 90.000 lei. Guvernul va putea modifica, cel mult o data la 2 ani, valoarea minima a capitalului social, tinand seama de rata de schimb, astfel incat acest quantum sa reprezinte echivalentul in lei al sumei de 25.000 euro”; in cazul unei subscrieri integrale si simultane a capitalului social de catre toti semnatarii actului constitutiv, capitalul social varsat la constituire nu va putea fi mai mic de 30% din cel subscris; diferenta de capital social subscris va fi varsata: in termen de 12 luni de la data inmatricularii societatii, pentru actiunile emise pentru un aport in numerar si in termen de cel mult 2 ani de la data inmatricularii, pentru actiunile emise pentru un aport in natura (art. 9 alin. 2).

-aporturile asociatilor trebuiesc individualizate prin contract pentru fiecare asociat; ele pot consta in numerar, creante sau bunuri (in acest ultim caz trebuie prevazuta valoarea bunului, modul de evaluare si numarul de actiuni acordat); nu este permis aportul in munca.

-actiunile conferite asociatilor pot fi nominative sau la purtator; contractul trebuie sa indice pentru fiecare categorie de actiuni numarul, valoarea nominala (ce nu poate fi mai mica de 0,1 lei) si drepturile conferite fiecarei categorii de actiuni.

-contractul mai cuprinde mentiuni privitoare:

>administrarea si conducerea, precizand sistemul de administrare (unitar sau dualist); *sistemul unitar* (consiliul de administratie va fi compus din administratori executivi, care vor avea drept de reprezenta societatea si din administratori neexecutivi care vor face parte din comitete interne, fara drept de reprezentare); *sistemul dualist* (conducerea societatii va fi compusa din directorat – ai caror membri vor avea dreptul de a reprezenta societatea – si consiliul de supraveghere – cu rol de supraveghere si control.

>date de identificare a primilor membri ai consiliului de administratie, a primilor membri ai consiliului de supraveghere, numarul membrilor consiliului de administratie sau modul de stabilire a acestui numar, garantia depusa si puterile lor si drepturile speciale de administrare si reprezentare.

-de asemenea, face precizari cu privire la datele de identificare a primilor cenzori sau a primului auditor financiar; vor fi cuprinse clauze privind conducerea, administrarea, controlul gestiunii si functionarea societatii, avantajele conferite fondatorilor, operatiunile incheiate de asociati in contul societatii, cuantumul total sau estimativ al cheltuielilor pentru constituirea societatii.

b) **statutul societatii** se incheie in forma autentica, cuprinde aceleasi elemente, dezvoltand pe cele privitoare la organizarea si functionarea societatii.

Legea prevede doua forme de constituire: prin constituire simultana sau prin constituire continuata (subscriptie publica):

a) constituirea simultana sau concomitenta se realizeaza cand formarea capitalului social are loc in acelasi timp cu incheierea actelor constitutive. Cand exista cel putin doi asociati care acopera prin aporturile lor (subscriu) intregul capital social si cand fiecare efectueaza varsaminte de minimum 30 % din capitalul social scris, acestia vor putea trece la constituirea societatii pe actiuni prin intocmirea actelor constitutive si parcurgerea formalitatilor prevazute de lege.

b) constituirea continuata sau succesiva: in acest caz capitalul social se obtine prin parcurgerea unor etape premergatoare, facandu-se apel la public pentru subscriere; procedura parcurge urmatoarele etape: intocmirea si lansarea prospectului de emisiune a actiunilor, subscrierea actiunilor si validarea subscriptiei si aprobarea actelor constitutive ale societatii de catre adunarea constitutiva a subscriitorilor.

Operatiunile enuntate sunt realizate de fondatorii societatii, ei fiind cei care semneaza actele constitutive.

Organele de conducere si control ale societatii pe actiuni:

Administrarea si conducerea societatii pe actiuni reprezinta structura organizatorica prin care o societate comerciala reprezinta si serveste interesele investitorilor sai. Poate cuprinde de la consilii de administratie pana la scheme administrative stimulative. Functia de baza a administrarii si conducerii societatii pe actiuni este de a garanta conducerea companiilor în conformitate cu interesele investitorilor sai.

Organele de conducere ale societatii sunt:

- Adunarea generala a actionarilor(ordinara si extraordinara);
- Consiliul directorilor sau consiliul observatorilor;
- Organul executiv;
- Organul de control (Comisia de cenzori sau cenzorul).

Adunarea generala ordinara, ce se intruneste cel putin o data pe an, in cel mult 5 luni de la incheierea exercitiului financiar, in afara de dezbaterile altor probleme inscrise in ordinea de zi, are urmatoarele atributii, prevazute in art. 111 alin. 2 din Legea nr. 31/1990:„a) sa discute, sa aprobe sau sa modifice situatiile financiare anuale, pe baza rapoartelor prezentate de consiliul de administratie, respectiv de directorat si de consiliul de supraveghere, de cenzori sau, dupa caz, de auditorul financiar, si sa fixeze dividendul;b) sa aleaga si sa revoce membrii consiliului de administratie, respectiv ai consiliului de supraveghere, si cenzorii;c) in cazul societatilor ale caror situatii financiare sunt auditate, sa numeasca sau sa demita auditorul financiar si sa fixeze durata minima a contractului de audit financiar;d) sa fixeze remuneratia cuvenita pentru exercitiul in curs membrilor consiliului de administratie, respectiv membrilor consiliului de supraveghere, si cenzorilor, daca nu a fost stabilita prin actul constitutiv;e) sa se pronunte asupra gestiunii consiliului de administratie, respectiv a directoratului;f) sa stabileasca bugetul de venituri si cheltuieli si, dupa caz, programul de activitate, pe exercitiul financiar urmator;g) sa hotarasca gajarea, inchirierea sau desfiintarea uneia sau a mai multor unitati ale societatii”.

Adunarea generala extraordinara se intruneste in mod exceptional, de obicei in situatii ce reclama modificarea actului constitutiv si hotaraste in urmatoarele probleme, enumerate in art. 113 din Legea nr. 31/1990:a) schimbarea formei juridice a societatii;b) mutarea sediului societatii;c) schimbarea obiectului de activitate al societatii;d) infiintarea sau desfiintarea unor sedii secundare: sucursale, agentii, reprezentante sau alte asemenea unitati fara personalitate juridica, daca prin actul constitutiv nu se prevede altfel;e) prelungirea duratei societatii;f)

majorarea capitalului social;g) reducerea capitalului social sau reintregirea lui prin emisiune de noi actiuni;h) fuziunea cu alte societati sau divizarea societatii;i) dizolvarea anticipata a societatii;j) conversia actiunilor nominative in actiuni la purtator sau a actiunilor la purtator in actiuni nominative;k) conversia actiunilor dintr-o categorie in cealalta;l) conversia unei categorii de obligatiuni in alta categorie sau in actiuni;m) emisiunea de obligatiuni;n) oricare alta modificare a actului constitutiv sau oricare alta hotarare pentru care este ceruta aprobarea adunarii generale extraordinare.

Situatii financiare. Profit si dividende. Fond de rezerva

Adunarea generala ordinara a actionarilor este obligata sa discute, sa aprobe ori sa modifice situatia financiara anuala, pe baza raporturilor prezentate de consiliul de administratie, respectiv de directorat si consiliul de supraveghere, de cenzori sau, dupa caz, de auditorul financiar si sa fixeze dividendul. (Legea nr. 31/1990, art. 111 alin. 2 lit. a. Dupa aprobarea situatiei financiare anuale, in termen de 15 zile de la data adunarii generale a actionarilor, consiliul de administratie/ directoratul este obligat sa depuna la oficiul registrului comertului copii (suport de hartie si in forma electronica ori numai in forma electronica, avand atasata semnatura electronica extinsa), ale situatiilor financiare consolidate.

Profitul net (excendentul activului fata de pasiv realizat de societate in cadrul exercitiului financiar) se imparte intre actionari. Pentru stabilirea acestuia, trebuie deduse din profitul brut toate cheltuielile utile ale societatii (in care intra si profitul cuvenit fondatorilor, daca a fost prevazut prin actul constitutiv ori a fost aprobat de adunarea generala extraordinara), precum si cota destinata fondului de rezerva .Potrivit prevederilor LSC, nu se pot distribui dividende decat din profituri determinate potrivit legii.

Daca se constata micsorarea activului net, capitalul social trebuie reintregit sau redus, mai inainte de a se putea face vreo repartizare sau distribuire de profit. Repartizarea profitului si stabilirea dividendului, precum si stabilirea si conditiile participarii la profit a fondatorilor se fac de catre adunarea generala a actionarilor. Au drept la dividend, actionarii existenti la data de referinta (data stabilita pentru determinarea actionarilor cu drept de vot in adunarea actionarilor care fixeaza dividendul).